

ΑΛΗΘΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΨΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Ακρόασις — 10/11/99

Μ' αὐτὸν τὸν τίτλο εἶχα γράψει δύο λόγια στὸ « Ἄστυ », εἶνε τώρα κάμποσος καιρὸς. Σκοπὸς μου εἶτανε νὰ δείξω πὼς καλλιτεχνικὸ ἔργο τῆς προκοπῆς δὲ στέκεται δίχως τὸν ἐθνικὸ του χρωματισμὸ.

Ὁ ἀγαπητὸς μας Κος Παλαμῆς, παίροντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὰ θρηουδάκι ἐκεῖνο, μᾶς φίλεψε, καὶ στὸ « Ἄστυ » τὶς 9 Αὐγούστου, καὶ στὴν « Ἀκρόπολι » τὶς 29 καὶ 30 Αὐγούστου, μὲ πολὺ σοφὸς μελέτες νὰ μᾶς ἀποδείξῃ πὼς ἡ τέχνη εἶνε κοσμοπολιτικὸ πρᾶμα, ἐπειδὴ οἱ φιλολογίαις εἶνε ὀνεισιμένες ἢ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Σκοπὸ εἶχα νὰ μὴ ξαναδῶ στὴ συζήτηση, ἀφοῦ μάλιστα εἶπε κάμποσα πολὺ φρόνιμα σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα ἀπάνω ὃ « Νεοῦλλη ». Μὰ ἐπειδὴ καὶ μοῦ φαίνεται σὰ νὰ γλιότρησε ὁ Κος Παλαμῆς σὲ θέση ποῦ ἐγὼ δὲν τὴν ἐπίστα, — πῆγε δηλαδὴ ἔξω ἀπὸ τὸ ζήτημα, — χρέος μου νομίζω νὰ πῶ ἄλλα δύο λόγια, τὰ τελευταῖά μου, γιὰτὶ δὲ μοῦ πολυαρέσουν κι αὐτὲς οἱ πολεμικῆς.

Σῶνει, νομίζω, νὰγγίξουμε ἕνα ἀπὸ τὰ πολλὰ παραδείγματα ποῦ ἀραδιάζει ὁ Κος Παλαμῆς γιὰ νὰ καθαγιάσῃ τὴ μίμησιν.

Μᾶς λέει πὼς ὁ Βαλαωρίτης μιμήθηκε τὸ Βικτωρ Οὐγκώ. Σὰ νὰ μᾶς λέῃ, διδάξεις Βαλαωρίτη, καὶ βρῆσαι μέσα Βικτωρ Οὐγκώ ! Κι ὡς τόσο κάθε στίχος του εἶνε ὅλος κι ὅλος Βαλαωρίτης ! Τί σημαίνει αὐτό ; Τί ἄλλο, παρὰ πὼς μῆτε τόσο δὲ δὲν ζετοπίστηκε τὸ ἔργο τοῦ Βαλαωρίτη ἀπὸ τὸ ἐθνικὸ του θεμελιώμα, ἐξ αἰτίας τοῦ Βικτωρ Οὐγκώ. Αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ πλουτισμοῦ ἀπὸ τὰ ξένα ξέρε; καὶ τὸ κάμνει ὁ ἀληθινὸς ὁ τεχνίτης μὲ τρόπο ποῦ γίνεται δεικνόμενον, τὸ γωνιάει δηλαδὴ πρῶτα, τὸ κάμνει αἷμα του, καὶ μᾶς τὸ βγάζει ἀπὸ τὰ ρωμαϊκὰ του φυλλοκάρδια. Αὐτὸ δὲ εἶνε κ' ἡ καθαυτὴ ἡ πρωτοτυπία : νὰ λέμε ὅσα ἔχουμε νὰ ποῦμε κατὰ τὴ δική μας τὴν ἰδιοσυγκρασίαν κι ὄχι νὰ παπαγαλίζουμε ἀχώνευτα καὶ ἀνεμικὰ παραλάληματα ἀπὸ τὰ κεραμίδια, καθὼς μᾶς ἔκαμαν οἱ ἐργάταις τῆς « τέχνης » μὲ τὰ ρωστικὰ ἐκείνα τὰ ὦ ! ὦ !

Ἄς βάλουμε ἄλλο ἕνα παραδειγμα, τὸν Ἀμερικάνου τὸν Ἐμερσον, ποῦ πολὺ σωστὰ μᾶς ἀνέφερε ὁ Κος Ἐπισκοπόπουλος τὸ ρητό του, πὼς ὁ μεγάλος ὁ νοῦς εἶνε καὶ μεγάλος χροοφιλιότης. Ὁ ἴδιος λοιπὸν ὁ Ἐμερσον, πέτρα δὲν εἶνε ποῦ δὲν τονε βρῆσαις ἀποκάτω. Ὁλοῦ τοῦ κόσμου τίς σοφίαις τίς ἔχει μελετημέναις. Κι ὡς τόσο, ἀράδι δὲν ἔχει γραμμῆν ποῦ δὲν εἶνε πρωτότυπη, δηλ. τοῦ Ἀμερικανοῦ τοῦ Ἐμερσον.

Περνοῦνε λοιπὸν καὶ τὰ νοητικὰ τὰ ροῖόντα, καθὼς κάμνουν καὶ τὰ ὑλικά, ἀπὸ χώρα σὲ χώρα. Τὸ βαμπάκι ὁμοίως τοῦ ρούχου μᾶς ὅταν ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ δὲ λέμε πὼς φοροῦμε Ἀμερικάνικο ρούχο, μῆτε, ἂν τόχη καὶ κλώστηκε στὴν Ἀγγλία, πὼς Ἐγγλέζικο; παρὰ μᾶς τὸ κόβει καὶ μᾶς τὸ ράβει ὁ ρωμῖός μας ὁ ράφτης, καὶ λέμε πὼς ρωμικὸ ρούχο φοροῦμε. Τὸ παινιούμαστε μάλιστα, (ἢ ἔπειρα πὲ νὰ τὸ παινεθῶμε), πὼς ὑποστηρίζουμε καὶ τὴ βιομηχανία τὴν ἐθνική.

Τί συμβαίνει ὁμοίως μὲ τοὺς δύο τρεῖς ποῦ διαφερετίζεῖ ὁ Κος Παλαμῆς, κι ἂς μὴν τοὺς ἀκολουθῆ ὁ ἴδιος στὰ ἔξοχα ἐθνικά του ἔργα ; Πῆγαν αὐτοὶ οἱ Κόρισι στὴ Γερμανία πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ τους, κι ἀγόρασαν ἐτοιμοκλήμωτη φορεσιά. Τὴν ἔβαλαν, καὶ περπατῶντας τώρα φωνάζουνε νὰ καμαρώσουμε τέχνη. Ἐμεῖς πάλι λέμε, ὠραία τέχνη γιὰ Γερμανικὲς ράχαις, μὰ ἐμᾶς δὲ μᾶς πάει.

Κάθε λαὸς ἔχει κάτι νὰ πῆ στὸν κόσμον, καὶ τὸ λέει πάντα κατὰ τὴν κρᾶσιν τοῦ. Ἄλλος χαρούμενα, ἄλλος λυπητερά. Ἄλλος φανταστικά, ἄλλος θετικά. Ὅταν ἕνας λαὸς στέκεται κι ἀντιπάλει ξένα ἡγήματα, πάει νὰ πῆ πὼς διό του ἢ δὲν ἔχει νὰ πῆ, κ' εἶνε κλούβιος, ἢ ἔχει καὶ δὲ μπορεῖ, κ' εἶνε ἀρχαίριος.

Ἀργύρης Ἐφταλιώτης

στ. 21
15/12/99

ΣΕ ΜΙΑ ΚΟΠΕΛΛΑ

Ἄλλος σοῦ λέει πὼς εἶσαι σὲ κι ὄχι ἄλλη,
Ἄλλος ἀπ' τὸν καιρὸ τοῦ πάει νὰ ἀδῶσιν,
Τρίτος φωνάζει μῆτε πὼς οἱ Γάλλοι
Δὲ βλέπουν τέτοιαις χώρας στὸ Παρίσι.

Ἐνας λαβώθηκε μὲ μιὰ ματιὰ σου,
Ἐνας σκοτώθηκε μὲ δύο σου χάρδια,
Τρίτος φωνάζει σὲ μάγια φωτιά σου
Δὲ βιάσαζε, — πήρε βουνὰ κι ἀπλάδια.

Ἄλλοι φαιδρὲς σοῦ κάνουν πατινάδες,
Ἄλλοι λουλοῦδια σπάνια σὲ φιλοῦν.
Ὅσο γιὰ μῦρες πάχεις φιλενάδες,
Θεμιάζουνε κι αὐτὲς, κι ἂς σὲ ζουλοῦν.

Ἄς σ' εὐχρηθῶ τώρα κ' ἐγὼ — νὰ ξήρας,
Ἴσως φυλὴ πὸ ἀντρικιά μᾶς γεννήσης.

Ἀργύρης Ἐφταλιώτης

B.M.
Εφταλιώτης